

חב"ד טבריה

רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש בארץ הקודש

שיחות, מכתבים ומענות מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
על חשיבות הרישום למוסדות הרשת -
גיוס אנ"ש לפיתוח והרחבת המוסדות

תשורה

לכנס 'ופרצת' לשלוחים ולשלוחות בעיה"ק טבריא
לקראת שנת הלימודים ה'תשפ"ו

פתח דבר

בשיחת ש"ק פר' נשא תשמ"ח עורר הרבי בהרחבה ע"ד ההכרח והנחיצות בפעולות
"בקנה חדש לגמרי" בכל הנוגע לרישום ילדי ישראל למוסדות חינוך הכשר וחינוך
על טהרת הקודש, ובין הדברים אמר:

**"לדאבונו המצב היום (אם אפשר בכלל לקרותו מצב ..) שאין צורך לחפש ילדי
ישראל שהם עניים בדעת, באל"ף בי"ת דתורה ויהדות.**

**ישנם מאות ואלפי ילדי ישראל, רחמנא לצלן, שאינם מקבלים חינוך יהודי!!
ועיקר ההבהלה בזה, שישנם מאוד אירגונים ומוסדות יהודיים, ומהם - גם אלו
שתפקידם לדאוג להפיץ יהדות וחינוך יהודי וכו', ואעפ"כ, לאחר כל הדברים
הטובים שהם עושים, ופשיטא ופשיטא שרבים הם, ה"ז - בנוגע לחינוך - שלא
בערך ממה שצריכים לעשות. ומבהיל - המצב הולך ומדרדר!"**

והמשיך הרבי:

**"אפילו במצב של לאפרושי מאיסורא - אסור הי' להפסיק מלדבר ולהתריע עד
שמתקנים את האיסור, על אחת כמה וכמה בנדו"ד כשמדובר אודות לאפרושי
מהיפך החיים ממש, פיקוח נפשות ברוחניות דמאות ואלפים דילדי ישראל,
שאינם מקבלים חינוך-תורני, שהיא חיינו ואורך ימינו!
ואין צורך כלל וכלל להאריך בנחיצות הנפלאה וכו' וכו' - שילדי ישראל יקבלו
חינוך יהודי, וכמה שזה נוגע לחייהם בעתיד ודכל עם ישראל"**

חוברת זו י"ל בקשר עם אסיפת השלוחים בעיה"ק טברי' - לעורר ובאופן ד"ו פרצת
את עבודת השלוחים במשנה תוקף לתעמולה בדבר הרישום למוסדות הרשת
בעיר ולהשתתפות בחיזוק והרחבת המוסדות.
אמנם אין די באסיפות ודברי התעוררות אלא נדרשת עשייה בפועל ממש, וכלשונו
של הרבי בסיום השיחה הנ"ל:

"והעיקר, לא להסתפק עם הצעקות עד"ז ולא האסיפות-ועדות שעושים בקשר לזה - אלא המעשה בפועל .. ובמיוחד בארץ הקודש, ששם ניתן לפעול בכל הנ"ל ביתר קלות - להתחיל לפעול בפועל ממש בזה במיוחד, בקנה-מידה חדש לגמרי, להכניס ילדי ישראל בתלמוד תורה, חדרים, ישיבות וכיו"ב"

החוברת מחולקת לשלשה נושאים:

פרק א - רישום והגדלת מספר התלמידים
פרק ב - השתתפות אנ"ש בפיתוח המוסדות
פרק ג - הרחבת והגדלת המוסדות

חוברת זו י"ל לעילוי נשמת **הרה"ח התמים אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה יוסף ב"ר ארי' ליב ז"ל קרמר** שליח כ"ק אדמו"ר לעיה"ק טבר' ת"ו שעסק עשירות בשנים במרץ ובכל הכוחות בפיתוח והצלחת המוסדות שיהיו לשם ולתהילה ולתפארת - לנח"ר כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

אור ליום ג' שהוכפל בו כי טוב י"ט תמוז תשפ"ה
יום הברית של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע זי"ע -
שעל שמו נקראים מוסדות הרשת
טבר' עיה"ק ת"ו

פרק א'

רישום והגדלת

מספר התלמידים

יתבטלו מעצמם ההעלמות וההסתרים

"קבלתי מכתבו ממוצש"ק מטו"מ - שהתאחר קצת בהלוכו - ות"ח על מה שכותב ע"ד סדר הרישום והתוצאות במקום שהתעסק הוא וצ"ל חזק בבטחון בהשי"ת אשר יסתדרו הענינים לפי הכחות שיש בידינו ואז יבטלו מעצמם ההעלמות וההסתרים ואחכה לבשו"ט ממנו".¹

מניעת העיסוק ברישום - עניין מבהיל

"במענה על .. המברק אודות השתתפות הבחורים בהרישום. הנה פלא ותמי' גדולה עליו הרבה יותר מאשר על שאר אנ"ש באה"ק, כי הרי הוא בעצמו הי' בארצוה"ב בעת שכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, נשיא ישראל ולא רק של אנ"ש, הי' שולח את תלמידי התמימים לעבודת תעמולה בנוגע לחינוך הכשר ובחר במובחרי התלמידים ביותר, ושלחם לערי השדה לייסד שם ישיבות קטנות במ ילמדו אל"ף בי"ת עברי סידור חומש משנה וגמרא, אף שתלמידים אלו מצד עצמם היו יכולים להתעסק בלימוד החסידות נוסף על לימוד הנגלה, ונודע לו גם אודות המיטוואך שעה שענינה ללמוד עם קטנים וקטנות שאין יודעים אפילו לדבר אידיש וצריך עוד להסבירם ע"ד מודה אני, יסוד שמירת שבת כו' וכו' - וגם לעבודה זו שלח כ"ק מו"ח אדמו"ר מהתלמידים ואפילו מאלו שכבר עסקו בלימוד החסידות ובעבודת התפלה כו' וכו', ואפילו בשעה שמספר

1 לרב זלמן טוביה אבלסקי, מנהל בית ספר ה'רשת' בכפר סבא - אג"ק ח"ו ע' שח.

התלמידים בישיבת תו"ת כאן הי' קטן היותר.

וכשנצבת השאלה באה"ק ת"ו ולאחר שכמה פעמים שהשתתפו תלמידים הנ"ל בעבודת הרישום, והמדובר הוא ע"ד 15 תלמידים לערך ורק למשך שבועיים, הנה מניח הוא את כל עסקיו הצדה, ומבזבז ממון לשלוח מברק לכאן - אפשר יעלה הדבר למנוע השתתפות התלמידים בהרישום, ואף שעי"ז עלול שבאיזה מקומות החדשים ואולי גם מהישנים - ימנע ממאות נערים ונערות חינוך כשר ובדרך ממילא יפלו ביד חינוך מפא"י וכיו"ב?¹

כבר הורגלתי בשנים האחרונות בענינים מפתיעים וגם מבהילים, אבל כנראה לא נתמלאה המדה, ומזמן לזמן נתוסף דבר מבהיל עוד יותר, וכהנ"ל, - לא רציתי להוסיף מברק שני, נוסף על המברק שנשלח ע"ד אגודת חב"ד, כי מוכרחני לאמר את אשר בלבבי, שהביאור היחידי שיש לי על מברק שלו ואפילו על מברק של הישיבה הוא - שפוליטיקה יש כאן ובמילא חכמה שע"פ תורה אין כאן, ולכן אחת משתי אלה, או שיספיק המברק הראשון, או שלא יועיל גם המברק השני. ויה"ר שעכ"פ מכאן ולהבא ירצו לכוון למה שהורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעסקנותו הוא במשך היותו עמנו בעלמא דין, ואשר דברי צדיקים קיימים לעד והוראות אלו כל תוקף להם גם עתה".²

בהשתדלות מתאימה אפשר להוסיף עוד עשירות תלמידים

"ת"ח ת"ח על הבשורה טובה מהענינים בעיר גנים, ובודאי ההצלחה דעד עתה - תוסיף בהם, ובכללות המתעסקים ומשתדלים בעניני הרשת, כחות נוספים וחזקים, להרחבת הענינים ככל האפשרי, ואם המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, עאכו"כ שנים-שלשה ועוד. והרי נראה לעינים, שבהשתדלות מתאימה - אפשר להוסיף עוד עשירות תלמידים-ות בגן וביה"ס. מובן שהנ"ל צריך להעשות באופן שלא להכניס ענין הנצחנות בהכנגד, שהרי דברי ודרכי תורתנו הם דרכי נועם וכמודגש בתורת החסידות".³

בוודאי יגייסו מבין צעירי אגו"ח לעבודה זו

"לפלא שעד עתה לא הודיע איש אודות התחלת הרישום עד למכתוב זו שכנראה הותחל שלשום ויה"ר שיהי' בהצלחה מרובה ובודאי יגייסו מבין צעירי אגו"ח

2 אחד הי' אברהם ע' 238.

3 אג"ק חי"ט ע' יז

ותלמידי תו"ת כפי הדרוש לעבודה זו".⁴

להשקיע יותר ברישום למוסדות הקיימים

"בנוגע לשאלתם אודות הרישום בחדש ניסן, לבתי ספר לשנת הלימוד תשי"ד הבע"ל, הנה פשיטא שצריך לעשות הרשום בבתי"ס דאהלי"י הקיימים כבר (אם גם בהם נצרך רשום מחדש) ובענין ההעדפה במקומות חדשים, הנה יש להוסיף מקום אחד או שנים ולא יותר ...".⁵

פעולות במרץ הדרוש - הולך ומוסיף ואור

"לפלא שזה זמן רב שאין ממנו כל ידיעות, ובפרט בהענין אודותו כתב לאחרונה - אודות עיר גנים, ובטח ימלא בהזדמנות הכי קרובה ובפרטיות הדרושה, ובפרט שהרי מתחיל עתה הרישום, זמן לפעולות במרץ הדרוש, ויהי רצון שתהיינה הידיעות בשו"ט ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור".⁶

הוספת תלמידים מקרב קץ הגלות

"ובעת רצון אזכיר כללות הועד וכאו"א מהם, על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר על שמו נקראים בתי ספר אלו, וברוחו מתנהלים, להצלחה רבה בעבודתם הק' האמורה, הצלחה הן בכמות והן באיכות, אשר שני פרטים אלו בעלי ערך גדול הם ביותר בתקופתנו זו, באחרית זמן הגלות וקרוב לקיום היעוד, הקטן יהי' לאלף והצעיר לגוי גדול.

שמה מובן אשר הוספת תלמיד-ה אחד-ת והרמת איכות הלימוד באיזה פרט שיהי', ועאכו"כ כמה תלמידים-ות ובכמה פרטים, הם הן המקרבים קץ הגלות והתחלת הגאולה האמיתית והשלימה.

וכיון שהנ"ל דרישת וגם הכרח השעה היא, בודאי שניתנו הכוחות והאפשרויות למלאות תפקידם הנעלה במילואו. ויהי רצון שיהי' זה מתוך מנחת הנפש ומנוחת הגוף ובשמחה וטוב לבב, וירחיבו פעולות האמורות בתוככי כל פעולות אשר בשטח חב"ד עד לאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לנחלה בלי מצרים. המצפה לבשו"ט מהתחלת עבודתם האמורה במרץ הדרוש ובאופן דמוסיף והולך

4 אג"ק חי"ג ע' רסא

5 מכתב מי"א ניסן תשי"ג להנהלת הרשת, מהעתקה

6 תשורה אייזנבך - כט סיון תשע"ו ע' טז.

מוסיף ואור, וכדברי רבנו הזקן: זריזותי וכו' היא העומדת לעד לנו ולבנינו וכו'.
ובכפילה בברכת הצלחה ולכוח"ט".⁷

עד מתי יהי זה לנו למוקש

"נעם לי לקרות במכתבו במ"ש אשר מתכוננים לעזור ברישום ובטוחני ע"פ האמור,
שיעשה הדבר בתכנית מסודרת ובמרץ הדרוש, והרי הדבר בענין שהזמן גרמא,
ועד מתי יהי זה לנו למוקש, העדר ההכנה".⁸

זכות הרבים מסייעתם

"כותב ר"פ מעבודתו בקדש, ברישום לחינוך על טהרת הקדש, ואצפה לבשו"ט
מהתוצאות בהצלחה, והרי זכות הרבי מסייעתם".⁹

סיבת מיעוט התלמידים - חוסר קשר פנימי בין המוסדות

"בהמשך לבקשתנו הטלפנית היום - והבטחתו להשתדל בהגדלת מספר
התלמידים - כתבנו היום להרב זעווין שיחי'.

ואף שאין צועקין על העבר, אבל כדי ללמוד על העתיד, הננו להזכירו על מה
שכתבנו לו מכבר בדבר מה שסגרו הכיתות וכו' אשר בוודאי בזה תלוי הרבה
מהעגמת נפש דעכשיו.

ולהעיר אשר סיבת הדבר היא מה שהעומדים בהנהלת מוסד אחד מתצמצמים
בהתעניינותם במוסד שלהם, מבלי להתעניין כראוי במצב של מוסדות חינוך
שאינם באופן ישיר תחת הנהלתם. ואשר באמת יש לזכור תמיד הקישור הפנימי
שבין כל המוסדות חב"ד, אשר מלבד שבכלל יש להתעניין בכל אחד מהם, הנה
מצד שלימות הדבר בהתעניינות בהזולת יש גם משום התעניינות בשלהם.

והבה נקווה אשר על כל פנים להבא ישופר המצב הנ"ל בכלל וההשתדלות
בהגדלת מספר התלמידים בהבית ספר בלוד בפרט, והבה נקווה להתבשר טוב
בכל הפרטים".¹⁰

זמן הרישום - זמן לפעולות במרץ הדרוש

7 ג אלול תשי"ט (חוברת ועד הנחות בלה"ק).

8 אג"ק חט"ו ע' צא.

9 תשורה סלונים, ה' טבת תשפ"ג ע' 16.

10 מכתב המזכירות (הרב חדקוב) - עסקנות ציבורית ע' 39.

"לפלא שזה זמן רב שאין ממנו כל ידיעות, ובפרט בהענין אודותו כתב לאחרונה - אודות עיר גנים, ובטח ימלא בהזדמנות הכי קרובה ובפרטיות הדרושה, ובפרט שהרי מתחיל עתה הרישום, זמן לפעולות במרץ הדרוש, ויהי רצון שתהיינה הידיעות בשו"ט ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור"¹¹

הוראות שונות לעודד רישום תלמידים

"הגיע לכאן פרטי - כל משיבת מנהלי הרשת בענין הרישום. פעם הי' זה ענין של הצלה והיום זה ענין הנוגע לקיום בתי הספר וזה ענין של הצלה עקב הצמצומים הגדולים המתוכננים כיום.

אלו שעוסקים בנושא שיחשבו איך לחזק ולהפיץ את ענין היהדות בשכונות אלו, מחוץ לענין היהדות שבזה ומחוץ שזה נוגע למחנכים זה נוגע להשגת תלמידים וזאת על ידי שישרו אוירה מיוחדת שזה משפיע כמבואר בהיום יום. עכשיו שמחפשים אמצעים כיצד להתגבר על בעיית הרישום הרי צריכים להשתדל בזה במיוחד, וזה ישפיע כדי שתהי' אצל ההורים ההכרה שישלחו את ילדיהם לחינוך שלנו על ידי התקרבותם ליהדות.

המתעסקים ואנשי חב"ד שידעו דעה זו ישפיע הדבר יותר על ענין הרישום בנוסף שזה משפיע על הילדים בחיזוק בעניני היהדות. בעיקר ובמיוחד בחוגים שמשם מגיעים התלמידים שצריכים להשפיע עליהם שירשמו לבתי ספר חב"ד וגם על ההורים שיש להם ילדים בחב"ד.

צריך לדאוג גם בקשר לעולים החדשים שאפשר להביא את ילדיהם לחב"ד, להשפיע עליהם על ידי אקדמאים או אישית מבין העולים שיש להם השפעה על מאות העולים. אישים אלו צריכים לבוא להשפיע ולהשרות אוירה שזה ישפיע על רישום תלמידים. ענין זה הוא מלחמה תמידית ובפרט כעת שכל החוגים מחפשים ילדים, צריכים לעשות השתדלות מיוחדת ופעילות שתגביר את הרישום. אפשר לנצל גם את בוגרי חב"ד בענין זה וזה יעזור לרישום. אפשר לפעול בענין היהדות גם במקומות שאין רשת כדי שירשמו למוסדות

11 תשורה אייזנבך כט סיון תשע"ו ע' טז.

גיוס לתעמולה בין ההורים

"אלה אשר ברור הדבר שאין להם כל כשרון בשטח האמור¹³, עליהם להתגייס לחיזוק וביסוס מוסדות החינוך - על טהרת הקדש. ובזה הנקודה העיקרית - התעמולה בין ההורים, אשר, אם באמת חפצים באשרם של בניהם ובנותיהם, ואשרים לא רק בבא אלא גם בזה, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, מוכרחים לחנך את בניהם ובנותיהם על טהרת הקדש, ברוח ישראל סבא, וכל יגיעה והשתדלות כדאיות בזה, שהרי הדבר נוגע לכל עתידם של בניהם ובנותיהם".¹⁴

תעמולה בקרב תושבי המקום

"יהי רצון שיבשר טוב .. מהצלחת התעמולה שלו בתוככי התושבים - ע"ד חינוך בניהם ובנותיהם בקדש, ואחכה לבשו"ט".¹⁵

רישום בעוד מועד בוודאי יצליח להקים עוד בתי ספר

"במ"ש שאינו מובן מה שכתבתי אודות הגדלת מספר בתי ספר הרשת ושלא יוכרחו להשקיע כספים בזה. - הנה אינני מבין למאי נפק"מ עתה, כיון שפתיחת בתי ספר חדשים בטח אפשרית רק באמצע קיץ הבע"ל, ועד אז כמה תנאים וענינים בודאי ישתנו בזה. ובהנוגע להעבר, הנה נוסף על מה שאין צועקין על העבר, הרי בכמה מקומות שהתחילו לערוך רישום, וישנם כגון אלו עוד כו"כ מקומות, שאם היו מתחילים שם בעוד מועד, בודאי היו מצליחים להקים עוד בתי ספר, ובמקומות אפילו בסמיכות מקום לתל אביב וירושלים ת"ו".¹⁶

נחוץ הרבה יותר מאשר משערים

"במה שכתב אודות הנחיצות להרבות מספר התלמידים בתומכי תמימים ובכלל במוסדות חינוך חב"ד, הוא נחוץ עוד הרבה יותר מאשר משערים, וכבר כתבתי

12 שיחה טלפונית ממזכירות כ"ק אדמו"ר (הרב חדקוב) - עסקנות ציבורית עמ' 57.

13 להיות בצוות ההוראה, ההדרכה והניהול של בתי ספר (הערת המו"ל).

14 אג"ק חט"ז ע' קעד.

15 תשורה פרידמן יד כסלו תשפ"ד ע' 26.

16 אג"ק חכ"א ע' שיח.

כמה פעמים בזה שצריכים אריינחאפען, כי כעבור זמן קצר יחפשו תלמידים-ות מיט ליכט, און מען וועט רייסין זיך איבער זיי, ובמילא מאבדים עתה הזדמנות להוסיף מאות תלמידים במוסדות חינוך חב"ד, ורק מפני רשלנות והעדר שימת לב אפילו לענינים הפשוטים ביותר מודגשים ומובלטים".¹⁷

מוכרחים לדעת כאן מצב הרישום

"פליאה ותמיה גדולה, אשר מעת קבלת מכתבו מר"ח סיון ועד עתה לא נתקבלו כל ידיעות מהם. ובמילא אך שכבר עבר חודש מעת סיום זמן הרישום אין ברור כלל מה היה סוף דבר בזה. ואף שאולי השתיקה עצמה מורה שלא בא לפועל כלום, הנה מלבד שגם עד"ז צריך להודיע, שהרי מוכרח לדעת גם כאן המצב, ולא לגשש בהעדר הידיעות ולחכות למכתבים מן הצד בהנ"ל ... וכמדומה שאפילו הנהגת קדירה דבי שותפי אינה דרושת העדר כתיבה כזה".¹⁸

פלא שאין ידיעות מתוצאות הרישום

"במענה על מכ' מט' וכג' אייר, ולפלא כיון שהרישום כבר נגמר מזמן ובכ"ז אין במכתבו הארוך ידיעות ברורות מהתוצאות, ובפרט בהמקומות החדשים, שהרי בזה תלוי התיסדות הבית ספר שם. ולא עוד אלא שבמכתב שני שקבלתי היום מאה"ק ת"ו יש גם סתירות למה שכתוב במכתבו, וכנראה הסיבה מפני שנכתב איזה ימים לאחר מכתבו, ולפלא שהמצב משתנה באופן כזה מן הקצה אל הקצה ולגריעותא, אלא שבמכתב הנ"ל מדבר רק בנוגע לחולון וחיפה. והשי"ת יזכה ויצליחו לבשר טוב בענינים הכללים ובענינים הפרטים".¹⁹

נעשים מוחו וליבו זכים אלף פעמים ככה

"בנועם נודעתי ע"י הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ איש רב פעלים וכו' מוה"ר זלמן טובי' שי' הכהן מפעולתיהם הטובות בעת הרישום בפרט ובחינוך הכשר בכלל לקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, וידוע מה שכותב כ"ק אדמו"ר רבינו הזקן זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בעל התניא והשו"ע בספרו תורה אור בתחלתו, אשר על ידי מעשה הצדקה נעשים מוחו וליבו זכים אלף פעמים ככה, ואם בצדקה

17 אג"ק חי"ג ע' יג.

18 אג"ק חכ"א ע' חצר.

19 דוד עבדי ע' 390.

גשמית כן הוא, הרי על אחת כמה וכמה בצדקה רוחנית, ויהי רצון מהשי"ת שתקויים הבטחה הנ"ל בכל אחד ואחד מהם במילואה, ויצליחו בלימודם בתורת ה' הן בלימוד תורת הנגלה והן בלימוד תורת החסידות וביראת שמים וכלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, יגדלו להיות יראי שמים חסידים ולמדנים²⁰

מדוע לא באים ילדים גם אחרי שנרשמים

טלפון מהרב חדקוב:

"לחשוב ע"ד הסיבות שישנם ילדים שאינם נכנסים למוסדות, לכאלו שאינם בעלי יכולת לשלם השכר לימוד לסדר סקולארשיפ [=מלגה], לא לעזוב אף ילד שכבר נרשם למוסד שיעזוב, ולחפש הסיבות מדוע ילדים אינם באים בפרט אחרי שכבר נרשמו. לטפל בכל אחד ואחד, ולעשות זאת באהבה מרץ ומסירות, כי כ"ז משפיע גם להתלמידים שכבר נמצאים בהמוסדות, כדי שלא ירגישו עצמם בודדים במוסד כשהמספרים יהיו מעטים וכשהתלמידים כבר במוסד יתכן שההורים יושפעו לתת כסף ג"כ לאחר מכן.

ללמוד ההפטורה "התשכח אישה עולם מרחם בן בטנה", ואיך יכול לשכוח על תלמידיו, וכמו"כ להשתדל לגבי אלו שנרשמו, או שבאים מבתי"ס הרשת וכבר השקיעו בהם כוחות וכו'. בכללו של דבר שלא יישאר אף ילד ברחוב".²¹

20 אג"ק ח"ו ע' קעט.

21 ימי תמימים ח"ח ע' 97.

פרק ב'

השתתפות אנ"ש

בפיתוח מוסדות הרשות

על נשי חב"ד לקחת חלק פעיל בחיזוק המוסדות

במכתב להנהלת ארגון נשי ובנות חב"ד בארה"ק:
"להשתדל בחיזוק מוסדות החינוך הכשר בכלל, ובפרט לקחת חלק פעיל בכל
מוסדות חינוך חב"ד אשר באה"ק ת"ו, וביחוד בנוגע לסידור אכילה ולינה,
ההשגחה על הנקיון, התלבושת וכיו"ב".¹

חובת וזכות התלמיד לרבו - במסירה ונתינה נפשית

".. הנני פונה בזה לכל אחד ואחת מאנ"ש יחיו, אשר הי' הדבור של חיבה מצוי בין
כ"ק מו"ח אדמו"ר ובינם ולמדו תורתו והלכו בדרכיו ובאורחותיו, אשר, כאמור גם
עתה בודאי עושים כן,
ובפרט עתה בבואנו מיום סגולה, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר,
בפני' ובקשה פנימית להתעורר בהתעוררות אמיתית ובמרץ הדרוש לבסס את
מוסדות החינוך שנתייסדו על ידו בחיים חיותו בעלמא דין, לרבות המוסדות
חינוך שנתייסדו לאחר מכן על שמו ומתנהלים ברוחו ועל פי הוראותיו, לבסס
אותם ככל הדרוש ויותר, במסירה ונתינה נפשית, ואין צריך לומר בטרחה גופנית,
ועל אחת כמה וכמה בממונם, ולהוסיף עליהם מוסדות חינוך חדשים כמוהם בכל
מקום שאפשר, ולבססם ולהגדילם ולהאדירם. ובודאי יחנכו את כל בניהם שי'
ואת כל בנותיהם תי' במוסדות אלו - ברוחו ועל פי תורתו והוראותיו של כ"ק מו"ח

1 אג"ק ח"ו ע' רכה.

אדמו"ר.

מובן שאין בזה פגיעה ח"ו בהיוקר והחשיבות של מוסדות חינוך על טהרת הקודש של כל אחינו בני ישראל, אבל כחובת התלמיד לרבו (חובה שהיא זכות ונח"ר להרב) - על כל אחד ואחת מאנ"ש - נוסף על הפעולות לטובת עניני מוסדות חינוך על טהרת הקודש בכלל - להתאמץ בפרט בביסוס מוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר ולהרחיבם ולחנך את בניהם ובנותיהם במוסדות אלו, אשר בודאי יצליחו בחינוכם בהם ויגדלו בהם וילכו מחיל אל חיל, וישפיעו בכל זה בסביבתם, אשר מהם יראו וכן יעשו הקרובים והידידים וגם הרחוקים לעת עתה.

וכ"ז בזריזות כו' - כמבואר במכתב הנ"ל וזריזות מביאה לידי כו' קדושה כו'. וכבקשת והפצרת כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה פעמים במשך חיים חיותו בעלמא דין - כידוע ומפורסם.

ובודאי אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר יעורר רחמים רבים על כל העושים והמעשים בכיוון האמור, בכל המצטרך להם ולבני ביתם שיחיו, ובנקודה הפנימית - לראות רב נחת חסידותי אמיתי מכל בניהם ובנותיהם שיחיו. ובהתאם להציווי דמעלין בקודש ובזריזות, יזדרזו ויוסיפו בפעולות האמורות וכל המוסיף מוסיפין לו בתוספת מרובה על העיקר, מיד ה' המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה - ובזריזות ועד מהרה ירוץ דברו².

להתבונן בפיתוח הרשת במקום לקרוא עיתון

"והלואי היו אנ"ש מתענינים יותר בעניני הרשת, ובפרט זקני אנ"ש - כדי להיטיב המצב ובהנהגה דועשה טוב, ולא היו מחכים עד שיבוא מי שהוא אליהם וילשין על מי שהוא, כי ה' נוגע להם הענין וכל הימים ולא כאשר השני מעורר על דבר תקלה, שאז לא היו באים למצב הנ"ל מעיקרא. ויה"ר שעכ"פ מכאן ולהבא יוקלט (זאל זיך אפלייגין) הרעיון אשר מוסדות הרשת הם מוסדות חינוך לילדי ישראל ואשר על חינוך מעין זה מסר כ"ק מו"ח אדמו"ר את רצונו כחותיו ומרצו ועל אותם שיש להם איזה שייכות אליו הרי עכ"פ בזמנים הפנויים שאז קוראים עתון או מדברים בדברי הרשות - יש לצמצם בהנ"ל ולהתבונן בעניני הרשת ולהקדיש רגעים אלו להתענינות בענינים של כ"ק מו"ח אדמו"ר כדי לתקן את הדבר ולפתחו ולא לשום ביקורת לשמה בלי תכלית.

– מובן שבכל הנ"ל אין כוונתי לאיש יחידי אלא לכו"כ מאנ"ש אשר בחוץ לארץ
ואפילו לאנ"ש אשר בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית שנה עד אחרית שנה".³

מצער המצב במאוד מאוד

"בדבר הרשת – הנה מצער המצב במאד מאוד, שכנראה גם לאחר הזירוז מצד
הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' הרב"א גאראדעצקי – כפי בקשתי
המיוחדת בזה – הנה לא נשתנה כנראה יחס אנ"ש לעניין זה ממשית".⁴

בפרט אלו שחונכו על ברכי החסידות

"בהנוגע לעזר מאנ"ש, תקותי שבודאי באו כבר לעזרת הרשת, שהרי בני ישראל
גומלי חסדים הם ונדבנים, ובפרט אלו שחונכו על ברכי החסידות".⁵

השתדלות אנ"ש מקרבת גם הורי התלמידים
"נהניתי במאד ממה שכותב אודות חלוקת המצה שמורה ושהיה זה בבית הספר
ובגן הילדים, וכבר כתבתי לאנ"ש במדינות שונות בכגון דא, אשר מה שיהיה
המקצוע המיוחד שבו עוסקים. עליהם להביט על עצמם שמחויבים וזוכים
להשתדל בכל עניני היהדות של המקום ומלבד גודל נחיצות הענין מצד עצמו,
ובודאי שיביא זה גם תועלת בהמקצוע המיוחד שלהם, ובפרט בהנוגע לבתי ספר
הרשת שעל ידי זה ממשיכים ומקרבים גם ההורים, נוסף על התלמידים-ות לבית
הספר, ובמילא מוסיף בהוקרה מצדם להתמדה בלימודיהם וכו'".⁶

סיוע באופן המתאים

"לפלא שאינו מזכיר שעוד מאנ"ש מסייעים בידי הנהלת הרשת מזמן לזמן באופן
המתאים. ותקותי שכשיעוררו את אלו אנ"ש המתאימים לזה – יסייעו בזה עוד
יותר".⁷

3 אג"ק חכ"א ע' רצב. חד הי' אברהם ע' 237.

4 עבד אברהם אנוכי ע' 392

5 דוד עבדי ע' 401

6 איש החינוך ע' 619

7 אג"ק חכ"א ע' רפד

להשפיע על כל המוכשרים

"לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מנר השני, ונעם לי לקר[ות בו] שעוסק במלאכת הקודש, ובחינוך עטה"ק ברשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו.

ואשרי חלקם של כל אלו שעוסקים בזה, וכמ[בואר] גם במכתבי הכללי מנר הראשון דחנוכה, לכללות אנ"ש אשר בא[ה"ק ת"ו] בהנוגע לחינוך. ובודאי למותר לעוררו שלא רק בהנוגע לעצמו [צריך מר] וְהַשְׁתַּדְּלוּת בַּהֲנָל, אלא שישפיע בכל מקום שידו מגעת שית[עסקו בזה] המוכשרים לזה, והרי טובתם היא לא רק בזה אלא גם בבא [וק"ל]⁸.

כל רגע - אבידה שאינה חוזרת

"כבר ידועה מלתי בזה, אשר רבה העבודה בכרם חב"ד באה"ק ת"ו, ובעוה"ר רבה ג"כ העזובה, ועל כאו"א הנמצא על אתר עליו לנצל כל כחותיו ואפשריות לעבודה זו, עדי יקומו הנהרסות והנחרבות, ימלאו החסרון וכו', וכל רגע העובר מבלי זה - אבידה שאינה חוזרת היא, ומי יודע אם תהי' עוד שעת הכושר כמו עתה. ואם בכל אחד הדברים אמורים - עאכו"כ בהנוגע לצעירים אשר כחם ומרצם אתם ולא היו עדיין כ"כ זמן בהאי עלמא דשיקרא. ובפרט בהנוגע אליו שראה פרי טוב בעמלו בשטח החינוך הכשר - שכל מחשבה המחלישה בזה ומבלבלת בזה, מקורה בלתי טהור..."⁹

8 אג"ק חכ"א ע' שצא

9 אג"ק חי"ג ע' תסג

פרק ג'

הרחבת והגדלת המוסדות

אין למעט בתלמידים

"וכבר כתבתי להרד"ח [= להרב ר' דוד חנזין] שי' שאין הזמן גרמא למעט עתה מספר תלמידים-ות בביה"ס, כ"א אדרבה להיפך, אף שמספר הכתות אין נוגע כ"כ".¹

הצלחה ברישום תגלה תוספת כח להתפתחות

"לאחרי ההפסק נעם לי לקבל מכתבו מכ"ה אייר, בו כותב אודות הצלחת הרישום, ויה"ר שהצלחה זו תגלה בו ובכל שאר עובדי הרשת אהלי"י תוספת כח והתאמצות להתפתחות הרשת ובכל הכיוונים הן בכמות והן באיכות, ובזה נכלל ג"כ ניצול ימי הקיץ וימי החופש הבע"ל ע"י קייטנא כדבעי בכפר חב"ד, ובתכנית מתאמת...".²

הולך ומוסיף

"במענה למכתביו מט' וי"ג טבת, בם כותב מההטבה באיזה נקודות בבית הספר אהלי יוסף יצחק, אשר ההשגחה העליונה זיכתו בהנהלתה. ויהי רצון שתגדל הטבה זו הלך וגדול, וכן יוטב המצב בשאר הנקודות אודותן כותב, ובכל הענינים יהי' הלך והוסיף הלך ואור עד כי גדל מאד".³

-
1	חייל בשירות הרבי ע' 136.
2	תשורה בן שחר תשע"ג.
3	חייל בשירות הרבי ע' 258.

הכנה בעוד מועד מתוך ישוב הדעת

"בהנוגע להרשת - מובן שמוכרחת הכנה בעוד מועד - מתוך התייעצות וישוב הדעת כדבעי - בהנוגע להרחבתה לזמן לימודים הבע"ל. ובטח הגיע גם הזמן להרישום".⁴

לנצל ההצלחה לפיתוח המוסדות

"במילא אינני נכנס להוראת פרטים הצריכים תיקון ופרטי התיקון, כי להנמצאים על אתר, לכשיתבוננו בזה אליבא דנפשי, יראו את זה מבלי ספק, אם רק לא ירצו לרמות עצמם. ובמילא יהי' כל אחד מהם עובר על מדותיו (אפילו אם [בודאי] בעיניו שהוא הצודק) ובלבד שיעשה הכל במילואו לנצל את ההצלחה מופלגה הניתנה מלמעלה להתקדמות המוסדות והתפתחותם ככל האפשרי, ומובן שבזה נכלל ג"כ יסוד קורסים למורים ומורות, אירגון כינוסי מורים וזמן מזמן לזמן, קייטנא בזמן המתאים וכו' וכו'. ות"ח מקרב ולב עמוק מראש, אם יודיע תומ"י שמשנתנה המצב בהנ"ל מן הקצה אל הקצה ושוכחים על העבר והחלו בעבודה ממש בהווה ממש ובכל המרץ, והשי"ת יצליחם".⁵

לפתוח מקום חדש

"אולי אפשר להתחיל עוד מקום חדש עוד השנה, שהרי באים עולים חדשים ועושים בתי ספר גם באמצע השנה, ואולי אפשר לפתח מקום חדש עוד השנה. - כאשר ד"ר יוסף גולדשמיד (מנהל אגף הדתי במשרד החינוך) היה אצלי, הוא כמו תבע ממני מדוע לא מקימים מקומות חדשים ואמר שמזרחי יסייעו בזה ובלבד שיהיו מורים מומחים. אינני מתכוין להקים בית ספר ליד אילת, אבל אולי בשדות מיכה שזה ליד ירושלים וכגון קטמון. אם מדובר במקום רחוק יסעו עם האשה לשנה שנתיים".⁶

האם ניצלו הרשות להגדלת מספר התלמידים

4	הפרטין ע' 361
5	תשורה זלברשטרום כ"ה שבט תשע"ז ע' 11.
6	חייל בשירות הרבי ע' 227.

"מובן ופשוט, אשר אי ההתדברות בדבר כנוס התלמידים=ות מכאיב ומצער ביותר, כן איני יודע עד עתה אם נצלו הרשות להגדלת מספר התלמידים בתקופת חנוכה וכן כמדומה לי גם בשילהי החורף - באיזה מקומות בבת"ס הרשת והתוצאות בזה, כן עדיין אינני יודע כלל אם עושים איזה הכנות לזמן הבע"ל, מתי הוא זמן הרישום כו' וכו'; שבודאי נתפרסמו כבר החוקים וביאורי החוקים שבזה".⁷

להשקיע כל המרץ במוסדות הקיימים ובכיתות חדשות

"יהי רצון שסו"ס תתקבלנה בשורות טובות ומשמחות בעניני הרשת. והרי ממנו, השי"ת, לא יפלא כל דבר... ובקשר להנ"ל ובעיקר להסדר בעניני הרשת המסובך ובקשר עם זמן הרישום הממשמש ובא, הרי לא יתנו כל הבטחות ולא יתחייבו להוסיף אפילו בית ספר אחד או בגני הרשת. וכותב הנני בהדגשה כפולה ומכופלת - בכדי למנוע את מה שקרה בשנים עברו, שכתבתי בשלילת האמור ואחר כך כתבו והודיעו שכבר הבטיחו וכו' [לפתוח מקומות חדשים]. וישקיעו כל המרץ וההשתדלות בבתי ספר וגנים הקיימים וכן בהנוגע לכתות חדשות".⁸

"לשאלה ע"ד נס ציונה וכיו"ב: כבר כתבתי מאז, שאין לצרף לרשת בתי"ס חדשים, שמזה מובן שגם לא כהנ"ל שקשור בהוצאות גדולות (אולי עוד יותר מבתי"ס חדש). והנני כותב זו עוה"פ - לשלילה".⁹

"והשי"ת יצליחם להגדיל תורה ולהאדירה. ומובן שאין לזה סתירה במה שכתבתי מאז - שלא להוסיף בתי ספר הרשת חדשים (והלואי היו נשמעים לזה). וכוונתי שיוסיפו כהנה וכהנה במוסדות הקיימים עתה ומתוך שמחה וטוב לבב ובמרץ מסודר".¹⁰

כחמש עשרה שנה מבטיחים שירחיבו את הרשת...

"כחמש עשרה שנה שמבטיחים (והוא בתוכם) אז מ'וועט טאן, מ'וועט אויפשטעלן חסידים, עסקנים, רבנים וכו', יכבשו את ת"א (מבצרה של אגו"ח), ירחיבו את תו"א [= תורת אמת] ופשיטא את תו"ת ובודאי את הרשת וכו' וכו'.

7 תשורה זלברשטרום כ"ה שבט תשע"ז ע' 12.

8 דוד עבדי ע' 413.

9 דוד עבדי ע' 414.

10 דוד עבדי ע' 415.

היודע המצב האמיתי בהנ"ל ? אפילו מאמרים ליט"כ [= לי"ט כסלו] ולי"ש [= ולי' שבט] - בעתונים - ג"כ הפסיקו לכתוב (כי אין המניעה מהעיתונים, ואדרבה)¹¹.

מכל התירוצים לא התווסף אפילו ילד אחד

הודעה מהמזכירות:

"והנה פליאה גדולה אצלינו ומכאיב מאד הדבר מה שביטלו את הכתה בפרט, ומה שיש אצלם אפשרות כזאת בכלל, אשר במקום להגדיל את מספר בתי הספר הכיתות והתלמידות, הנה לא זו בלבד שאינם מבשרים אותנו בשורות טובות כאלו אלא לאידך גיסא וכו'.

וביותר בה בעת אשר כידוע מספר התלמידים והתלמידות בכל בתי הספר שבארה"ק ת"ו בלע"ה הולך וגדול כ"י.

ואולי הגיע העת אשר אנ"ש שיחיו על אתר בכלל, והעוסקים בחינוך בפרט, ידונו בכובד ראש על המצב הזה, ויחפשו אמצעים להטבתו, ולא רק כפתגם הרגיל "במידה האפשרית", אלא גם במידה שכפי הנדמה היא עוד יותר מהאפשרות, והבא לטהר מסייעין אותו".

במענה לכך ענה הרב אפרים וולף:

"נתקבל המכתב מיום ח"י כסלו, אודות ביטול הכתה ח' בנות בבית הספר...

והנה להסברת המצב, בשטח של בית הספר אין הרבה תושבים ובשיכונים

הקרובים לבית הספר נמצא בית ספר של אגודת ישראל, כך שההורים

שבשיכונים הקרובים ביותר לבית הספר שולחים ילדיהם לשם, כי זה קרוב יותר,

ועד לבניית שיכונים מסביב ממש לבית הספר, אין נראה מקום מהיכן לקבל

תלמידים נוספים.

ובנוגע למעשה, נקיים אי"ה אסיפה של תושבי... ונראה מה שיש לתקן בזה, ואולי

ע"י עבודה חזקה ברישום".

על כך השיבו מהמזכירות:

"מה שכותב במכתבו דא' דחנוכה בנוגע לביטול הכיתה ח' וכו', הנה אמנם התירוץ

תירוץ הוא, אבל מכל התירוצים לא יתווסף בחינוך הכשר אף ילד א'. וק"ל".¹²

11 אחד הי' אברהם ע' 384.

12 ימי תמימים ח"ג ע' 328, 331-330.

לע"נ
הרה"ח התמים אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יוסף ב"ר ארי' ליב ז"ל קרמר
שליח כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש נשיא דורנו
יותר מיובל שנים
ומקושר אליו בלב ונפש

נתמנה בהסכמתו וברכתו הק'
למנהל בית חב"ד ומוסדות חב"ד בעיה"ק לבריא ת"ו
והתמסר בכל כוחותיו להקמתם והתפתחותם

נלב"ע ביום ב' כ"ח אייר ה'תשפ"ה

נדפס ע"י משפחתו שיחיו